

ΦΡΟΝΙΜΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 9 του Οκτώβρη 1905 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 167

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΠΕΤΡΟΣ ΑΒΡΑΜΗΣ. Κατραπακίες.
 Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Η Παντοειά της Σταλαχτής.
 ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. Οι δυο θανάτοι.
 ΕΝΑΣ ΦΡΟΝΙΜΟΣ. Απολογία των Φρονιμών.
 ΣΠΥΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ. Σκιάς Γροθιές (τέλος).
 ΝΑΞΙΠΠΟΣ. Μιά περασμένη αγάπη.
 ΤΙΜΩΝΑΣ. Ο Περούλης.
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Εδανθία Χατζή. Νάξιππος.
 Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και πράματα (Αρμόδιοι... Βιβλιοκάπηλοι—Τα κάρα κ' η Πολιτεία—Βουλή και Πανεπιστήμιο—Εγγλέζικος δάχτυλος—Ένα χιαστό σκῆμα—Ο πριγκ. Αντιέας στη Λάρισα).
 Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΦΟΝΟΠΙΑΖΑΡΟ ΒΔΟ-ΜΑΔΙΑΤΙΚΟ.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΦΡΟΝΙΜΩΝ

Ἄγαπῆτέ μου «Νουμά»,

Καλὰ τὰ ψέλνει τῶν φρονιμῶν ὁ μονακριβὸς μας Καρκαβίτσας, στὸ περασμένο φύλλο σου, πῶς τὸ παρὰκαμὰν νὰ φοβοῦνται τόσο πολὺ τὰ λόγια, μὰ ἴσως νὰ μὴν ἔχῃς καὶ λόγου σου ἄδικο σ' ὅλα ὅσα λές στὴν ἀπάντησή σου.

Τὰ λόγια βέβαια πῶς εἶναι κακόμοιρα, καθὼς τὸ θέλει ὁ φίλος, κ' ἡ βουθαμάρα φέρνει ἴσια στὸ θάνατο, μὰ νομίζω πῶς ἀπὸ βουθαμάρα σὲ βουθαμάρα κὶ ἀπὸ λόγια σὲ λόγια ὑπάρχει πάντα ἀρκετὴ διαφορά. Ὅποιος δὲν ἔχει μέσα του ζωὴ γιὰ νὰ δεῖξῃ, θέλει δὲ θέλει εἶναι βουθός· μὰ βουθαίνεται, κὶ ὅποιος κρύβει ζωὴ ταπεινωμένη. Κ' ἐδῶ εἶναι ὁ κόμπος. Τὰ λόγια πάλι—τὰ μεγάλα λόγια, ἐννοεῖται, κὶ ἔχ' τὰ συνειθισμένα τῆς καθημερινῆς ζωῆς—γιὰ νὰ μὴν εἶναι λόγια παραλυτικῶν, πού ρητορεύει χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν κατάστασή του, πρέπει νάναι πλημμύρισμα ζωῆς ἐντονῆς κ' ἐπιτυχημένης, φανέρωμα τῆς χαρᾶς, κελαϊδῆμα κατορθωμάτων.

Ἐ, λοιπόν, εἶναι τίτλια—στὸ Θεό σου, κ. Καρκαβίτσα—ἡ ζωὴ μας ἡ ἐθνική; Αὕτῃ μας κάνει νὰ βράζουμε καὶ νὰ ξεχύνουμε λόγια παχιά; Τηνὴ ξέρεις καλύτερ' ἀπὸ κάθε ἄλλον κ' εἶναι περιττὸ νὰ επιχειρήσω νὰ σοῦ δώσω τὴ ζουγραφιά της, πρᾶμα πού δὲ μπορῶ κιόλας νὰ τὸ κάμω τόσο γτυπητὰ, ὅσο θὰ τὸ κάμνεις ἐσύ. Μπορῶ ὅμως νὰ δανειστῶ μιὰν εἰκόνα σου, τῶν ἀγέρηδων, γιὰ νὰ πῶ τὴν ιδέα μου. Ἐνῶ, μὲ καρὰβι χιλιοτρυπημένο, χάρβαλο, πού καμμιὰ ἐλπίδα δὲν ὑπάρχει πῶς μπορεῖ νὰ

μπαλωθῇ, βρισκούμαστε σύψυχοι καὶ σύστολοι μὲς τῷ νότου τῆ μούχλα καὶ τῆ σαπίλα, τοῦ λόγου σου τὸ βαστᾶς νὰ ὄνειρευοῦμαστε παλληκαριές καὶ νὰ παραληροῦμε γιὰ παγοθούνια, καὶ προτιμᾶς, λές, τὰ γριοφύσημα τοῦ βοριᾶ. Ἐμένα μου φαίνεται τῆς πρώτης ἀνάγκης—ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου—νὰ τραβήξουμε γιὰ τὴν ὥρα μὲ κάνα σιγανὸ ἀγεράκι στὸ πρώτο λιμάνι πού θὰ βροῦμε, ὡς πού νὰλλάζουμε καρὰβι καὶ νὰ γιαιτρευτοῦμε ἀπ' τῆς θαλασσοταραχῆς τὸ κακὸ. Ἄν ἔχω δίκιο ἢ ἂν δὲν ἔχω δὲν τὸ ξέρω, λέω μονάχα τὸ τί μου φαίνεται. Μὲ τὸ σαπιοκάραβό μας καὶ τὴ φουρτούνα πού τὸ δέρνει βρίσκω πῶς τὰ μόνα λόγια πού μας ταιριάζουν εἶναι πιερὰ σὰν τὸ κινίνο λόγια, ζυγιασμένα μὲ τοὺς κόκκους, ὅταν ἡ φροντίδα μας εἶναι πῶς θὰ τὰ βγάλουμε πέρα μὲ τὸν κίντυνο πού μας φοβερίζει· εἴτε, ἂν θέμει λυρισμούς, ἱερεμιάδες σὰν αὐτὲς τῆς δυο στροφῆς τοῦ «Γιόννη» πού εἶχε τῆς προάλλες ὁ «Νουμάς»:

Στέναζε, Γιόννη! Μὲς' στὴ σπηλιά,
στὸν ἐθνικὸ τὸ φόνο,
μόνος ἐὼν παλμό·χεις σιὴν καρδιά,
σὰ στήθια πόνο.

Ὅπου νὰι γλάφυρες λάβαρα σταβροὶ
σιήσου ἐθνικὸ σημάδι,
καὶ μιὰ γενιά ταλάνιζε νεκρῇ
πρωὶ καὶ βράδυ.

Αὐτὰ εἶναι τώρα τὰ μόνα ἐθνικά λόγια πού μας πρέπει, ὅσο δὲ βλέπουμε τὴν ἐθνικὴ ζωὴ πού θέμει.

Ἄν τηνὴ δοῦμε ὅμως καμμιὰ εὐτυχισμένη μέρα τῆ ζωῆς αὐτῆ, ἂν ἀλλάζουμε, ὅπως εἶπα, καρὰβι κ' εἶναι τὸ καινούργιο ὅπως πρέπει νάναι, ἔγια μόλα τότες! Πάμε, ὅπως θές, ὅλο κατὰ τοὺς βοριάδες! Τότες νὰ δῆς πῶς φουτρώνουν καὶ τὰ ζωντανὰ καὶ τρανταχτὰ λόγια, λόγια σὰν τοῦ Αἰσχύλου! Μὰ μονάχα τότες. Μὲ τὴ συμφωνία τοῦ γεροῦ καρκαβιού, μὲ τὴ συμφωνία τῆς γερῆς, τῆς τρανῆς, τῆς ἀληθινῆς, τῆς ἐπιτυχημένης ζωῆς, ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς. Δὲ βλέπεις πού κὶ ὁ Ψυχάρης, γιὰ νὰ γίνῃ ἀηδόνι, περιμένει πρώτα τὴ νίκη στὸν ἀγῶνα τὸν ἰδιαιτέρο—ποῦναι μέρος τοῦ ἐθνικοῦ—τῆς ἀγαπημένης μας δημοτικῆς γλώσσας; Ἐτσι λείει σὲ κάπιο γράμμα του μέσα στὰ «Ρόδα καὶ Μῆλα» κ' ἔχει πολὺ δίκιο. Πολλὰ θὰ γεννηθοῦν ἀηδόνια τότες, σὰ λάμψη καινούργιοφερμένη στὴ ζωὴ ἡ ὄνειρεμένη Ἑλλάδα καὶ περιμαζέψῃ ἀπ' τὴ λάσπη τὰ μαργαριτάρια της, πού τὰ ποδοπατοῦνε τώρα τόσοι καὶ τόσοι χαῖροι.

Τὸ εὔχομαι μὲ τὴν καρδιά μου καὶ γιὰ νὰ τελειῶνω, βάζω γιὰ συμπέρασμα πῶς καθὼς τώρα εἴμαστε μὲ λασπωμένη καὶ κουρελιασμένη ἐθνικὴ ζωὴ,

τὸ πρώτο πού μας χρειάζεται—ὅπως τὸ κήρυξε τώρα τελευταῖα κ' ἡ «Ἀκρόπολις»—εἶναι νὰ νοιώσουμε ξάστερα τὴ θέση μας, κὶ ἀφοῦ τὴ νοιώσουμε, τὸ δεύτερο εἶναι ἡ μελέτη κ' ἡ φροντίδα κ' ἡ δουλιὰ γιὰ τὴ σωτηρία. Τίποτ' ἀπ' αὐτὰ δὲν πιστεύω νὰ καταφέρῃ οὔτε καὶ νὰ σκοπεύῃ νὰ καταφέρῃ ἡ «Κατοχή» τοῦ Βώκου ἢ ἕλλο ὁποιοδῆποτε ἱστορικο-πατριωτικὸ δρᾶμα. Λοιπόν οἱ συγγραφιάδες τους ἔχουν ἕλλη καλύτερη δουλιὰ νὰ κάνουν. Ἄς δουλέψουνε κὶ ἄς δουλέψουμε. Τίποτ' ἄλλο.

ΕΝΑΣ ΦΡΟΝΙΜΟΣ

ΚΑΤΡΑΠΑΚΙΕΣ

Ὁ ἔξυπνε ἀλόγωνα τοῦ Περικλέους, πῶς κατάντησες! Βλέπω αὐτὲς τῆς μέρες τὰ χάλια σου κ' ἡ καρδιά μου ραγίζεται κ' ἡ ψυχὴ μου σὲ κλαίει, σὲ κλαίει σὶ ἀληθινά. Ὅπου πᾶς κὶ ὅπου σιραφῆς κατραπακίες μαζώνεις. Πάτικι-οὔτ! τσάφ-τσούφ!.. ἀκούω νὰ χτυπᾶνε σιδὸν κοκκαλιάρη τὸ σβέροκο σου, στὸ λιπαρὸ πσιωδ σου. Μπάτσες, κλώτσοι, φάπες, χαστούκια πέφτουν ἀπάνου σου βροχηδόν. Ὁ Ρουμᾶνος ξεσκίξει τὴ σημαία σου καὶ κατατρέχει τὰ παιδιὰ σου. Ὁ Βούλγαρος σὲ βρίζει καὶ σὲ πομπεύει. Ὁ Τοῦρκος χασκογελά σιὴ μύτη σου τὸ βάρβαρο χασκογέλασμα τοῦ δυνατοῦ. Ὁ Σέρβος σφαλεῖ τῆς πόρτες του καὶ κουμπώνεται ὡς τὸ λαίμω. Βάνεις τὸν Αὐστριακὸ κριτὴ κὶ ὁ Αὐστριακὸς γλυκαγκαλιάζει τὸν ἀντίδικό σου. Θυμίζεις σιδὸν Ἰταλὸ τὴν ἀγάπη σου, τὰ δάκρυα πού ἔχυσες γιὰ τὴν καταστροφή τῆς Μασσάβας κὶ ὁ Ἰταλὸς σοῦ τὴ δίνει μπηχτή. Ἀπλώνεις σιδὸν Ἄγγλο μὲ σεβασμὸ τὸ χέρι κὶ ὁ Ἄγγλος γροῖζει ἄλλοῦ. Παρακαλεῖς τὸ Ρῶσο νὰ προστατέψῃ τὰ παιδιὰ σου κ' ἐκεῖνος σοῦ λέει: «—Μὲ τί; δὲν εἶπες πῶς τᾶχασα ὅλα στὴ Μαιτζουρία;» Κανεῖς δὲ σὲ κοιτάζει, κανεῖς. Τώρα πού κὶ ὁ τελευταῖος κάτοικος τοῦ Πόλου ἀρχίζει νὰ λογαριάζεται σιὴ συνείδηση τῶν δυνατῶν, ἐὼν τίποτα. Οἱ μικροὶ σ' ἀποφεύγουν κ' οἱ μεγάλοι σὲ καταφρονοῦν. Οὔτε χέρι βοήθειας, οὔτε λόγο παρηγοριᾶς ἔχει γιὰ σένανε κανεῖς. Μόλεμα ἔγινες, κατάρα, σεισμός, λοιμός, καταποντισμός, τί;

Ὁ ἔνδοξε σάλιαγκα, πού σαλιαρίζεις νυχτό-ημερα προγονικά κατορθώματα, σὲ βλέπω καὶ σὲ κλαίω σὶ ἀληθινά.

Μὰ τ' ἀξίζεις τάχα νὰ σὲ κλάψῃ κανεῖς; Τάχα ἡ τιποτένια σου ζωὴ εἶνε νὰ συγκινήσῃ ψυχῆς πού ἔμαθαν νὰ λογαριάζουν τὴ δύναμη καὶ τὴ θέληση, τὴ δουλειὰ καὶ τὴν τιμὴ; Ἄλλοτε ὁ Ποιητὴς συγκινήθηκε στὸ θυροδάρομ

σου και στέναξε βαρεία, βαρεία κι αρμονικά. Μά ετυχε να είσαι τότε στις ώριμες σου στιγμές, στις νεανικές κι ώριμες στιγμές της ζωής σου. Κρατούσες, ναί, τις προγονικές περιγαμηνές στο χέρι—μά στο ζερβί χέρι. Δόλωμα τις είχες κι όχι όπλο. Τό αντίροφονο δεξί σου ξάμωνε ψηλά τὸ γιαταγάρι—τρόμο τῶν όχτρῶν και τῶν φίλων καύχημα. Δέ δια κόνενες—άπαιτούσες. Κ' ἦσουν σεβαστός, κ' ἦσουν θαυμαστός, κ' ἦσουν ἥρωας. "Ετσι σ' εἶδε ὁ Ποιητής και συγκινήθηκε και συντρόφευε τὸ θυροδάρισμό σου με τὸν ἦχον της λύρας του.

Μά τώρα; ποῦ εἶνε τώρα τὸ σπαδί σου; Χάρβαλο σκουριάζει στὰ χῶματα. Ποῦ εἶνε τ' αντίροφονο δεξί σου και τὸ λεβέντικο κορμί κ' ἡ ἄξια περιγράφεια σου; "Ατονα κι ἀνευρα κοίτονται στὴ γῆ τ' ἄφηκες, τᾶχασες, τὰ λησμόνησες ὠμέ! τᾶχες και τᾶχασες!..

*

"Οχι δὲν ἀξίζεις και δὲ θά σε κλάψω ἐγώ. Οὔτε ἡ πομπιεμένη σου ζωὴ με συγκινεῖ. οὔτε κι ὁ ἀφεντικός θάνατός σου Γεννήθηκες στ' ἀστραπόβροντα και ξεψυχᾷς μέσ' στὸ βοῦρκο. Γεννήθηκες γιὰ νὰ πεθάνης γοργά, σὰν τὸ συχαμερό παράλλαμα. Μόλις γεννήθηκες φέρεις τὴν προγονικὴ χλαμύδα, πῆρες τ' ἀρχαῖο σκῆπτρο στὸ χέρι σου, τ' ἄφυλλο και τ' ἄκαρπο τ' Ὀμηρικὸ σκῆπτρο κ' εἶπες ν' ἀνα στήσης γενιά. Και τῶκαμες Μά πῶς τῶκαμες, ἀλόιμόνο σου! "Αντί κορμιά ἴσκιους ἔβγαλες ἀντί σιητούς παληκαράδες κακότροπα Τελώνια. Εὐκόλο σοῦ ἦταν νὰ ζήσης καταχτητής και προτίμησες τὴ ζητιανιά. "Α! πῶς χάρουμαι τώρα στὸ ξυλοφόρομά σου! Κοιτάζω μὴ φανῆ κοκκινάδι στὸ μάγουλο, θυμὸς στὸ αἷμα σου τίποτα. Τὸ ἔμπνο δὲν κοκκινίζει. Τὸ προγονικὸ φμασίδι ποῦ πασάλευπες τὸ πρόσωπό σου, δὲ δείχνει ντροπὴ. Πασάλευπες τὸ πρόσωπό σου και τῶκαμες σιχαμένο.

Ποῦ νᾶβρω γὼ γιὰ τέτοιο σίγαμα δάκρυα;

*

"Ἦταν ἕνας καιρός—και δὲν εἶνε μακρονά— ἦταν ἕνας καιρός ποῦ τ' ἄγγιγμα τοῦ καταχτητή, ἀκόμα και τοῦ φίλου ἡ παρατήρηση, ἔφτανε νὰ σε κάμη ν' ἀνταρνεθῆς σὰν Ἐγγέλαδος. Δὲν ψηφοῦσες τότε ὁρμὴ και δύναμη δὲ μέτραες ὀχτροὺς και δὲ λογάριαζες φίλους. Φίλος τὸ χέρι σου, δύναμη τὸ σπαδί σου,

ὁ εαυτός σου θεός! Σήκωνες ψηλά τὸ κορμί κι ἀρπαζόσουν στὰ χέρια. "Επεφτες, ναί, ξεματωμένος στὸ τέλος μ' ἀπανωθιό σου ὀλογυροῦσε ἡ Δόξα... "Ὁ μαῦρε Βουκέφαλε, ποῦ εἶνε τώρα οἱ θυμοί σου; Ποῦς κόλλησε βρυκόλακας ἀπάνω σου και σ' ἄδειασε τὴ φλέβα κι οὔτε χαστούκι, οὔτε βρισές μποροῦν νὰ σε συνεφέρουν; Μαζὶ με τὸν ἄρχοντες σου μοιράζεις τὰ κόλυβά σου—τὰ πολλὰ ἐκείνοι και σὺ τὰ λίγα—τρῶς και θρέφεις με τὸν εαυτό σου, χταπόδι! Κάθεσαι στὸ τραπέζι και χαροκοπᾷς, λές κ' εἶνε ἡ βρωμοζωὴ σου παράδεισος. Σήκω μωρὸ ὀρθὸς και κλώτσα μακρονά τὴν ἀτιμὴ τάβλα. "Ορθὸς σηκώσου και τήρα ζερβόδεξα τὸ αἶσχος ποῦ σε πνίγει—τὸ ξετσιώπωμα. Νῶε μεθύστακα, ἄκου τὰ γέλοια ποῦ βάνουν τὰ παιδιὰ σου στὴ γύμνια σου και ντύσου!..

*

"Ὁ πόνος με σφάζει, ὁ πόνος!.. Βλέπω τὴν κατανιὰ σου και τὸ δάκρυ ὀμπρίζει στὰ μάτια μου. Μά ὄχι τὸ πίνω και πνίγομαι, δὲν τ' ἀφίνω νὰ τρέξῃ. "Ατιμε, ἄδικε, ἀμναλε λαέ, γιὰ σένα δὲ θά τρέξῃ δὲν τ' ἀξίζεις νὰ τρέξῃ! Μὲ τὸ ποτήρι στὸ χέρι ἐλπίζω γοργά, προσμένω ἀνυπόμονα νὰ καλωσωρίσω τὸ θάνατό σου Σὰν ἄγριος προσμένω νὰ χορέψω τρελλά και νὰ τουφεκορίξω ἀπάν' ἀπὸ τὸν τάφο σου..

Και τότε νὰ σε κλάψω, τότε θά κλάψω παράνομε.

"Ὁ λῶθρα τῶν λαῶν, τῶν κρατῶν κλωτσοσκοῦφι, χάσου ἀπ' τὴ ζωὴ και μὴ ντροπιὰ ζεις τὴ ζωὴ και τὸ δημιουργό της.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΒΡΑΜΗΣ

Κάποιου λογιώτατου τοῦ πέθανε τὸ παιδί του κι ἄμα εἶδε νὰ μαζωχτοῦν πολλοὶ ἄνθρωποι γιὰ τὴν κηδεία, ἔλεγε:

— Ντρέπομαι νὰ παρουσιάζω σε τόσο κόσμο ἕνα μικρὸ παιδάκι.

"Ἐνας λογιώτατος μὴν ἔχοντας παράδες ἀνγκάστηκε νὰ πουλῆ τὰ βιβλία του κ' ἔγραφε τοῦ πατέρα του στὴν ἐπαρχία:

—Νὰ με συχαρῆς, πατέρα! γιὰ τὴν τῶρα με θρέφουν τὰ βιβλία.

"Ἐνας λογιώτατος εἶδε στὸν ὕπνο του ὅτι πάτησε καρφί κ' ἐπειδὴ νόμισε ὅταν ξύπνησε ὅτι τοῦ πονεῖ τὸ πόδι τῶδεσε. Και κάποιος ἄλλος μαθόντας τὴν ἀφορμὴ τοῦ εἶπε:

— Μά γιὰτί, χριστιανέ μου, νὰ κοιμηθῆς ξηπόλυτος;

Στὸ λίγο φῶς ἐφάνηκε ἡ μορφή τοῦ χωριάτη ἦταν ψηλὸς και χοντροκάμωτος, μισόκοπος στὰ χροῖνα, δίχως γένεια, ἀλλὰ με μικρὸ σταχτί μουστάκι, κ' ἦταν κακοφτιασμένα τὰ πιθέματα τοῦ μακρουλοῦ προσώπου του.

"Καλησπέρα Στάθη» τοῦπε ὁ ἄλλος, ἕνας νέος ὁμορφος, ντυμένος με φράγκικα καλὰ φορέματα και με χαμηλὴ ψάθα στὸ κεφάλι «ἦρθε ἀπόψε;»

"Ἐφελίζεις» ἀπολογήθηκε με πονηρὸ χαμόγελο «μαζὶ με τὲς ἄλλες γυναῖκες, ἐκεῖ κάτω στὰ κλάωνι νὰ ἡ φωτιά ποῦ τοὺς φέγγει ἄκου και τὸ τραγοῦδι τους. "Ὅλη μέρα ἐθερίζαμε σήμερα. Δὲ σούπα πῶς δὲν ἔχεις νὰ μετανοιώσεις γιὰ τὴν μοῦρηξες τὴ φίλια σου;»

"Ὅτ τὸ ἴδοῦμε» ἀπάντησε σοβαρὰ ὁ νέος «ἔτσι μοῦλεγε κι' ὁ ἄλλος στὲς ἀρχές. "Εχόρτασε καλὰ καλὰ, και τῶρα με μαγεταί.»

"Και τότε φοβάσαι;»

"Τὸ θεὸ μοναχὰ φοβοῦμαι.»

Μία στιγμὴ ἐτσώπασαν ὁ νέος ἐκάθησε ἀπάνω σ' ἕνα γογγυλὶ ξερὸ, ἐδίπλωσε τὰ πόδια του κι' ἀκκούμπησε στὸ φράχτη τοῦ καλυβιοῦ. Ὁ Στάθης τὸν ἐκοίταξε συλλογισμένος και τοῦπε:

"Κατεβαίνω στὰ κλάωνι μὴν ἀνησυχᾷς ἂν ἀργήσῃς· πρέπει νᾶβρω τρόπο γιὰ νὰ τῆνε στειλῶ.»

ΑΠΟΒΡΑΔΑ

ΑΤΕΛΕΙΩΤΟ...

«... Αὐτὸ θά συμβῆ και σ' ἐστὶ και σ' ἐμέ... "Ὅσῳ ἄλλα ποῦνά θά πετάξουν μακρότερα...

Νίτσε

'Ατέλειωτο' εἶναι ἡ σιγάτα μου και ὁ δρόμος πᾶκλουθῶ... 'Ατέλειωτο' ἀγκαθόσπαρη και αἰματοβομιμένη, σὲ ποῖα κορφάδα ἡ σιγάτα μου και ποῦ σιερνά πααίτε, κ' ἐγὼ δὲν τὸ χροικῶ...!

Λαχάνιασαν, κορυοίστηκαν και σὰν ἀπελπισμένοι μοῦ γενέουν οἱ συντρόφοι μου πῶς μάταια τραβῶ.

Μά γὼ, με κάποιο ἀλόφωτο ποῦ ἀπ' τὴν καρδιά μου βγαίνει, θυμιέμαι πῶς ἡ σιγάτα μου πρὸς κάπου με παγαίνει.

Κι' ἀλύπητος ἀφέντης Κρατῶντας τὸ Σταυρὸ, και πάλε κατοπίσω μου, σὰ σκλάβους τοὺς τραβῶ.

Γιάννινα

ΕΥΑΝΘΙΑ ΧΑΤΖΗ

ΜΙΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΗ ΑΓΑΠΗ

Και πλησιάζοντας συγκινήμένος κοντὰ σ' ἐκεῖνη— Σὰν ξένος πιά πὸ σένα, Ἕλλη, με δισταγμὸ τολμῶ νὰ σοῦ μιλήσω. Πολὺ ἀλλάξαμε δὲν εἴμασσε πιά οἱ ἴδιοι κι' ὅμως ἀπὸ κάποια μακρινὴ ἐνθύμηση, σὰ νὰ αἰστανόμυαι λίγο θάρρος ποῦ με σπρώχνει λίγα λόγια νὰ σοῦ πῶ. Ὄθνη πινακί; ὦ, ναί και γιὰ τοὺς δύο μας κι' ὅμως ἐπίτηδες, γι' αὐτὸ ἦρθα ἐδῶ τῶρα. Πιστέσω θά θελήσεις νὰ τ' ἀκούσεις γιὰ πρώτη και γιὰ ὑστερὴν φορά.

"Απλῶς ἐκείνη τὸ χέρι της σὰ νᾶθελε νὰ τ' ἀκκούμπῆσει στὰ χεῖλη του, νὰ τοῦ κόψει τὴ λυπητερὴν ξευυστήρεψη και τοῦπε:

— "Ὁ, πάψε σε παρακαλῶ, μὴ μοῦ θυμίζεις τὰ παλιά.

Και ἀφοῦ ἐπρόφρεσε τοῦτα τὰ λόγια, ἐκατέβασε τὰ μάτια ντροπισαμένος κ' ἐπῆρε τὸν κατήφορο με σα στὰ σκοτάδια τοῦ ἐλαϊώνα.

"Ὄθνε τέλος δική μου» εἶπε με τὸ νοῦ του ὁ ἄλλος «ἄς πάει και τὸ κεφάλι ἐχτίκιασα τόσον καιρὸ τῶρα.»

Ὁ Στάθης Πλακίδης ἔφτακε σὲ λίγο στὰ κλάωνι. Ἦταν ἕνα σιὰδι ξέρωτο τραγουρισμένο ἀπὸ ἐλγὲς μικρόκορμες. Μία φωτιά κρεμασμένη σ' ἕνα κλωνάρι ἔκαιε καπνίζοντας σ' ἕνα μέρος ἦταν μία στίβα ἀστάκια μπαρμπάρσταρου, ποῦ πέντε γυναῖκες, καθούμενες χάμου μέσα στὰ φλόκουρα και τὰ γένεια, με καλαμένιες ζουβλὲς τᾶνοιγαν, τὰ γύμνωναν ἀπὸ τὸ φλοῦδι, κ' ἔτσι πεστρεμένα σᾶρριγαν μέσα σ' ἕνα ψηλὸ τερτικὸ. Ἀκούοντας τὰ πατήματα τοῦ Στάθης, παρμένες κι' ὄλας ἀπὸ τὸν κόπο και τὴν ἀργύπνια, οἱ δουλέφρες εἶχαν πάψει τὸ τραγοῦδι τους κι' ἀφτός ἀφοῦ τὲς ἐσίμωσε, ἐξεφούτλισε πρῶτα τὴ φωτιά, ποῦ ἀνᾶδωκε χμίσως περσότερη λάμψη, και, βλέποντας ἐπειτα πῶς τὸ τερτικὸ ἦταν γιομάτο ὡς τὸ χεῖλο, τᾶδραξε παραμάσκαλα και τᾶδειασε σταλῶνι, ὅπου ἦταν κι' ἄλλα πολλὰ ξεφλουδισμένα ἀστάκια.

"Νυστάζετε» τὲς ἐρώτησε φέρνοντας ὀπίσω στή

Η ΠΑΝΤΡΕΙΑ

ΤΗΣ ΣΤΑΛΑΧΤΗΣ

Ἦταν νύχτα βαθεῖα κι' ἀφέγγαρη ἡ γῆς ἀνάδινε ἀκόμα ζέστα ἀπὸ τὴν ὀλόήμερη κάψη τοῦ Ἀλωναριάτικου ἡλίου· πάνου στὲς ἐλγὲς ἐτρέλλιζαν ἀδιάκοπα τὰ τριδόνια, και κάπου κάπου ἀκούσθου του γκίονη τὸ λάλημα. Στὴν κατοικία του ὁ Στάθης Πλακίδης ἀγρυπνοῦσε. Ἀκκούμπισμένος στὸ κατώφλι τοῦ καλυβιοῦ του, ξυπόλυτος και ζεμανικωτος, ἐκάπνιζε ὑπομονετικὰ προσμένοντας μέσα τὸ καλύβι ἦταν ἄδειο και σκοταδερό.

"Στάθη» τὸν ἐκραξε μία φωνὴ ταπεινὴ.

"Ἀφέντη» ἀποκρίθηκε ἀμέσως «καλησπέρα» κόπιασε.» Κ' ἐσηκώθηκε με μίας σιάνοντας τὸ πλατοβρακί του. "Επειτα ἔβγαλε σπιθὲς ἀπὸ ἕνα στρινάρι, ἔναψε στὴν ἴσγνα ἕνα διαφοκέρι, και με τοῦτο τὸ μικρὸ φαναράκι, ποῦ ἐκρεμότου στὸ θυρόφυλλο και ποῦ τὰ γυαλιά του ἦταν λυγδιασμένα ἀπὸ τὸ λάδι και μαῦρα ἀπὸ τὴν ἀθάλη.

προχτές. Ήταν ο άντρας σου, ο παλιός μου φίλος: όσο είταν περίμενα να φύγει για να σου μιλήσω κι' ένα έφυγε δέν είχα τή δύναμη να σου πω τίποτα κι' ούτε σύ είχες τό θάρρος ν' άγγιζεις τά περασμένα. Μείναμε βουβόι, σάν κάτι να τρικύμιζε μέσα μας, μά πού τό κρατούσαμε σφιχτά κλεισμένο. Κ' έπειτα μιλήσαμε γι' αδιάφορα πράματα ως πού δέ βαστούσα πιά και σ' έχαιρέτησα κ' έφυγα, αλλά περισσότερο λυπημένος παρά αν δέ σ' έβλεπα· βουρκαωμένη ή καρδιά δέ μ' άρρηγε, ήθελε ν' αφήσει τά δάκρυά της να κυλήσουν γλυκά γλυκά στις όνειρμένες θύμησές μας. Μ' άποφάσισα να φύγω και φέβγω άβριο, φέβγω, Έλλη, ώίμέ και για πάντα. Ή πατρίδα είναι πολύ πικρότερη απ' τήν ξενητεία. Φέβγω για πάντα· και θελήσα να μ'ήν έρθω πάλι να σε ταραζώ κι' όμως δέν τό κατώρθωσα. Ήρθα και πιστένω να με συχωρέσεις, για τηλεφαία φώρα, για ό,τι σου είπα και για ό,τι θά σου είπω. Ήρθα και σου θύμισα όλ' άφτά και σ' έκαμα να λυπηθείς, κι' όμως τό μεγαλύτερο δέ σου είπα. Έλλη, φέβγω· μιζ στερνή χάρη κάμε σ' ένα δυστυχισμένο όνειροκόπο, σ' ένα παροδίτη της έφτυχίας. Δέν τολμώ, κι' όμως θά σ' τό πω.

Κ' έσταμάτησε λίγο, σίμως πιότερο στην Έλλη κ' έπιασε σιγά τό χέρι της, τό σφιζε χωρίς να του φέρι εκείνη αντίσταση, τό βαλε στην καρδιά κ' έπειτα τό γλυκοφίλησε κ' έτσι κρατώντας το ζακούθησε·

— Έλλη, ό πόσο γλυκά μου φαίνονται τά χρόνια εκείνα. Κάτω απ' τήν παλιά πορτοκαλιά, θάθελα ακόμα μιζ φορά να πέρναγα μαζί σου κ' έπειτα ήσυχος θά φύγω στην ξενητεία. Για στερνή χάρη, Έλλη, θ' άλλαζουμε λίγ' απ' τά παλιά μας λόγια κ' ίσως θά τό στεφανώσει σάν θύμηση κανένα λησμονημένο φιλι. Έλλη, πάμε; Δέν πιστένω να φανείς τόσο σκληρή· να μη θέλεις· άφτό και μόνο σου ζητώ· μόνο και για τηλεφαία χάρη κ' έπειτα τό μαζρο μνημα του χωρισμού θά σβύσει για πάντα τά περασμένα. Έλλη, πάμε.

Σηκώθηκε κρατώντας τό χέρι της· άσυνείδητα σηκώθηκε κ' εκείνη, τόν κοίταζε με μιζ ματιά πού πραγματικά λές πώς έρχονταν από σδυσμένους καιρούς και τούπε·

— Πάμε, ναί.

Κατέβηκαν κ' έβρίθησαν στον κήπο· έπροχώρησαν στην όνειρμένη γωνιά του πού διατηρούνταν ακόμα τό σύσκιο φύλλωμα των πορτοκαλιών, σ' ένα

θρανί, στην ίδια θέση πού ήταν τό παλιό, καθίσανε και τά κεφάλια τους άγγιζαν άπάνου στα χαμηλά κλώνια της πορτοκαλιάς. Ήταν και τώρ' άνθισμένα κ' έχυναν γύρω τή μεθυστική έβωδιά τους.

Ό Λέαντρος σήκωσε τά χέρια του, έκοψε άνθια εωρό κ' έστόλισε τά μαλλιά της Έλλης. Είναι ή σειρά μου τώρα, είπε. Θυμάσαι, τά πρώτα μου τά δωκες έσύ για' άρρεβώνα, τώρα ύστερα πού τόσα χρόνια σ' τά γυρίζω εγώ, κ' άντίς να σου ζητήσω τά στεφάνια πούλεγες, σου λίνω τούς όρκους σου. Έλλη, ή άγάπη μας ήταν ένα όνειρο· σε λίγη ώρα ζυπνάμε και θά σβύσει για πάντα.

Κ' έπέρασε τό χέρι στη μέση της, γλυκά γλυκά τήν άγκάλιασε κ' έφερε τά χείλη του στα δικά της. Στα πρώτα φιλι τά δάκρυά τους κύλησαν κι' άνάμωσ' από τά λόγια πού τούς έφερναν πλημμυρισμένα στ' άχείλια τους τωρινοί καιημοί και περασμένα όνειρα, διακραίνονταν τό μνημα π' άνοιγαν κ' έθαφταν τήν άγάπη τους.

Έμειναν ώρες στον τόπο εκείνο ζαναλέγοντας τίς παλιές θύμησές τους, όσο πού γύρω σκοτεινίασε. Μέσ' τό φύλλωμα τά σπουρηγία τρέχανε άκούοντας τά φιλήματα και λογιάζοντας πώς ήταν κελάδημα των άδερφιών τους κι' ένα έφταναν μπρός τους έφβγαν τρομαγμένα στην άπάτη τους· κι' όμως γιατί να φοβούνται; Ήταν κ' εκείνα έρημα πουλάκια, πού μάλιστα δέν τραγουδούσαν παρά εκλαιγαν τήν άγάπη τους.

— Έλλη, νυχτώνει, θά φύγω, είπε τέλος ό Λέαντρος. Σ' έφαριστώ παρα πολύ, άπειρα, είμ' έφτυχισμένος πού σ' είδα, μά σκοτεινίασε κ' ένέκρωσε περισσότερο τώρα μέσα ή καρδιά μου· ναί, δέ θά σε δω πιά.

— Έχε γιαί για πάντα, έχε γιαί...

Κ' ένώθησαν σ' ένα σφιχτό σφιχτό άγκάλιασμα κι' άλλαξαν χίλια τά φιλι τους κ' εκείνος έφυγε με τό θάνατο στην καρδιά. Τόν άκούουθησ' εκείνη με τά μάτια. Πέρα εκείνος γύρισε, άλλαξαν ένα άέρινο φίλημα κ' έπειτα χάθηκε στο σκοτάδι π' άρχισε να χύνει τό πυκνό τό σούρουπο π' άκολουθεί στο μούχρωμα.

Όταν ή Έλλη δέν έβλεπε, δέν άκουε πιά τίποτα, κόλλησε τά δάχτυλα στα χείλη της κ' έστειλε πός τή μακρινή διεύθυνση ένα σφιχτό φιλι. Τά μάτια της γιόμισαν και πάλι δάκρυα, έπρεζε στο σπητι της, άνέβηκε στην κάμαρά της και προτού να πέσει άναίσθητη από τή λύπη σ' έναν καναπέ,

μένος.
«Θέ μου! τί ληστεία και τί καταφρόνια» έκαμαν οι γυναίκες χτυπώντας τά στήθια τους κι' άρχισαν να κλαίνε.

Μά ό Στάθης τούπε άγροικιά:—«Άφτά τά κανεις γιατί σ' εξεμπούρισε από τό σπίτι του· τόν ήθελες κλεισμένο, χωρίς γνώρες με τό χωριό του, για να κανεις έσύ τό μεγαλονε με τά όβολά του· πάλι τώρα άφτά, λησμονήσε τα».

«Τούφυγα γιατί οι βρωμοδουλειές δέ μ' άρέσουν· μά μου κανει τόση λύπη εκείνη ή δυστυχισμένη».
«Όυτε άφτός, ουτε γώ δέ σε φοβόμαστε».

«Δέ θά σε βγει σε καλό· θά ίδούμε τί αξίζετε οι καινούριοι οι φίλοι». Κ' έτσι λέγοντας έκαμε κίνημα ν' άνεβεί τόν άνήφορο.

«Πού πάς;» του φώναζε ό Στάθης «οί γοί μου θά σε βαρέσουν ντουφεκιά, και θά πές σε σκύλος· τέτοια ώρα δέν πειράζουν τά σπίτια». Κ' έσφούριζε δυνατά.

«Κακούργε» τούκραζε ό Γιάννης γυρίζοντας όπισω· «είνε άπάνου ό Άρτέμις»· κ' έχάθηκε μέσα στα σκοτάδια του έλαιώνα.

«Τί έκαμες, Στάθη, άπόψε» είπε ή Μάρθα κλαίοντας όπως κ' οι άλλες γυναίκες· «κάλλιο να χαλούσες μοναστήρι».

«Θέ μου, θέ μου!» είπαν θρηνώντας οι άλλες.

Είχε έρθει ή μέρα· στην κατοικία του Στάθη Πλακίδα οι πέντε γυναίκες, άμυλητες και λυπημένες, έθέριζαν τά ξανθά ταστάκια του μπαρμπάρσταρου· ένα ένα τζικοφταν από τά ξερά καλάμια τους, ένύναζαν καμπόσα στο άνασηκωμένο φρεμά τους, — πού μ' ένα χέρι τό κρατούσαν σα σακί, — κ' έπειτα έρχόνταν και τάζειζαν μέσα στα ψηλά τερτικά. Ό ίδιος ό Στάθης έπαιρνε τά κοφίνια παραμάσκαλα όταν ήταν γιδμάτα, τζοφρισε σταλών κ' έσώριαζε τό γέννημα στη στίβα. Μά ούτ' άφτός δέν έλεγε λόγο. Κ' έπέρνασαν έτσι οι δροσερές ώρες της αύγης.

Ήταν ό ήλιος ψηλά, όταν στο χωράφι έπαρουσιάστηκε ό Θανάσης ό Μαραβάς, ό πατέρας της Σταλαχτής, ένας χωριάτης σκευρωμένος από τά χρόνια και τή δυστυχία, κακοντυμένος, μικρόσωμος κι' άδύνατος. Τό πρόσωπό του ήταν λυωμένο από τή λύπη, κ' έκρατούσε τό βλέμμα κατεβασμένο από τή ντροπή. Ό Στάθης έρρίχτηκε για να τότε δεχτεί και τόν δδήγησε στον ίσκιό σιμά σταλών· επάσκισε να του χαμογελάσει χαιρετώντας τον, μά ό γέρος δέν του άπάντησε.

«Τού τζπε όλα ό Αάκουρας» έσυλλογίστηκε κ'

πρόβαλε στο παραθυρο σε νυχτερινό φάντασμα κι' απλώνοντας, αφού τά σφιζε στα στήθια της, άνοιχτά τά χέρια, σάν να ζέγυνε στον άέρα τήν καρδιά της, φώναζε για στερνή φώρα άπόδαθα·

— Έχε γιαί για πάντα.

Κέρκυρα

ΝΑΞΙΠΠΟΣ

Ο ΠΕΡΟΥΛΗΣ

Τις προάλλες τυπώθηκε στο «Νουμ.α» ένα τραγουδι «Έκείνη» κι' άποκάτω τόνονα Περούλης. Τόνονμα αυτό και για κείνους πού παρακολουθούν από πολύ κοντά τή φιλολογική μας κίνηση ήταν ύλότελα άγνωστο, και τό τραγουδι βέβαια δέν ήταν κάτι μεγάλο, κ' πού να σταματάη τή σκέψη για πολλήν ώρα. Μά τό άπλό αυτό τραγουδάκι, τά ρυθικά κ' ήσυχά λόγια πού γραφίκανε για να παινέσουν εκείνη, καταπνάνε πραγματικά μεγάλα, πραγματικά άψηλονόητα, όταν ζέρη κανείς πώς ό τραγουδιστής είναι ένας χωριάτης Κερκυραίος, άνθρωπος δουλευτής και χωρίς μαθηση. Τό σπάνιο αυτό φαινόμενο, πού άλλοτε συντάραζε τήν Άγγλία και τόν κόσμο όλο με τόν Burns, τόν Σκωτζέζο τραγουδιστή και ζευγολάτη συνάμα, να πού παρουσιάζεται σήμερα και στην Ελλάδα για να χαροποιήση εκείνους πού νοιώθουν τί σημαίνει μιζ τέτοια φανέρωση.

Μή μας πη κανείς, ότι δέν είναι και τόσο σπουδαίο τό πράμα, αφού όλη ή δημοτική μας ποιηση είναι τραγουδι· άφταστο στην όμορφιά και ασύγκριτο, κι' ότι οι τραγουδιστάδες πούφτιασαν τά θαυμαστά μοιρολόγια και τίλλα διαμαντοστόλιστα πνεματικά πλούτια μας ήταν κι αυτοί άπλοϊκοί και δουλευτάδες άνθρωποι. Σωστά όλα αυτά· μά ή λόγος έδώ είναι, ότι ό τραγουδιστής γίνεται τώρα γνωστός, και με τούτο μπορεί κανείς να ζετσήη πιό βαθιά μερικά πράματα, πού σχετιζονται με τή σημερινή πνεματική και κοινωνική κατάστασή μας. Και να τί μας γράφει κάποιος πολύτιμος φίλος μας από τήν Κέρκυρα:

«Ή άγαπημένη μας ή Κέρκυρα, πού τόσο ένθουσιαστικά τή μνημονεύετε, χρίζει έρέτας στο γένος έναν καινούργιο ποιητή και τρανό. Θέλω να πω τόν Περούλη. Πολλές φορές μου ήρθε στο νού, πώς τό έθος μας διαβαίνει τώρα ίσκι-ίσκια από μιζ μεσαιωνική εποχή, τροποιημένη, βέβαια από τί

επρόσμενε να μιλήσει πρώτος ό άλλος.

Οι γυναίκες θερίζοντας τούς εκοίταζαν.
«Τί έμάθαμε» είπε σε λίγο ό Θανάσης χωρίς να σηκώσει τό μάτι του πού έσταζε· «γι' άφτό σου τή στείλαμε τήν κακομοίρα; Είσαι Ιούδας!»

«Δέν έστάθηκε τίποτα» του άποκρίθηκε ντροπιασμένος· «μην άκούς τά φέματα· μόνο ήρθε εδώ τή νύχτα ό Γιώργης ό Άρτέμις· ρώτα τές γυναίκες».

Μιζ άχτίδα έλπίδας έφεζε στ' αυλακωμένο μέτωπο του γερόντου· έτόλμησε να σηκώσει τό κεφάλι· κ' εκοίταζε τό Στάθη κατάματα. Τούτος εκοκκίνισε συγχυσμένος.

«Ιούδα» τούπε ό Θανάσης άχνίζοντας περισσότερο. Κ' έπειτα έστράφηκε πός τές γυναίκες κ' έκραζε τή θυγατέρα του, πού κλέσως τόν ύπάκουσε. Ήταν άχνή κ' εκείνη, κ' είχε τά μάτια πρισμένα και κόκκινα, και τάχειλι μαρμαίνο.

«Είσαι χαμένη» τής είπε άπελπισμένος.

Άσπή έβάλληκε κλέσως να κλαίει.

«Δέν είν' έτσι» είπε ό Στάθης ζωερά· «λέγε τήν άλήθεια, Σταλαχτή· ό πατέρας σου δέ θέλει να με πιστέψει».

«Χαμένη δέν είμαι» άποκρίθηκε σφουγγίζοντας τά δάκρυα με τήν άκρη της μπόλιας της· «γιατί μ' άγαπάει. Από τά πέρι στο πανηγύρι του Άι-

βιβλία παρουσιάζοντας για συγγραφέα τους κάπιονε μπακάλι από το 'Ερημότραγο κι ο κ. Καλότυχος του δίνει και καταλαβαίνει του Ρωμαϊκού με το μακαρίτη αδερφό του, το σπεταέρη, και το δικαστικό κλητήρα, τον πατέρα του. Νά δυο άρμόδιοι που δέν έχουν καμιά διάθεση να βοηθήσουν τον κ. 'Υπουργό σιά γενναία μέτρα του. Μά λέτε να μὴν υπάρχουν κι άλλοι Πετρούληδες και Καλότυχοι ανάμεσα σε τόσους και τόσους άρμόδιους του 'Υπουργείου; Κι ἄ δέν υπάρχουν άλλοι, δέν έχει να κάνει τίποτε, αφού υπάρχουνε δυό, κ' οί δυό αυτοί είναι άρκετοί, — με το «πνεύμα της συναδελφότητος» που βασιλεύει στους Ρωμαίους όταν πρόκειται να παρανομήσουνε — να τραβήξουν και τους άλλους με το μέρος τους.

Θέλουμε δηλαδή να πούμε πως ο κ. 'Υπουργός πριν τάποφασίσει να χτυπήσει τη βιβλιοκαπηλεία, έπρεπε να καθαρίσει το 'Υπουργείο του από τους βιβλιοκαπηλούς υπαλλήλους του, και να δημιουργήσει άρμόδιους ικανούς να καταπιαστούνε τέτια τίμια δουλιά. Με το συμπάδειο.

ΚΑΠΙΟΣ

φίλος παραξενεύεται, λέει, που στο εβδομαδιαίικο φρονιπάζαρο περνάμε κι όσους σκοτωμούς γίνονται από κάρρα. Και μ'ας ρωτάει ο φίλος:

— Τι φταίει ή Πολιτεία αν ένας άσυνείδητος άμαξιάς δέν προσέχει και σκοτώνει με το άμαξί του ή με το κάρρο του τον κόσμο;

Ο φίλος έχει μεγάλο άδικο. Τόν κόσμο δέν τότε σκοτώνει ο άμαξιάς, αλλά ή Πολιτεία που αφήνει άτιμώρητο ή τιμωράει άλαφριά τον άσυνείδητον άμαξιά, χαρακτηρίζοντας το κακούργημά του «φόνον εξ άμελείας» ενώ είναι καθαρώτατος «φόνος εκ προμελέτης» κ' έτσι έπρεπε να τιμωριέται.

Όποιος αφήνει τζιλογά του να τρέχουν άκράτητα μέσα στους δρόμους, το ξέρει πολύ καλά πως θα σκοτώσει όποιον κι ά βρεθεί μπροστά του· κι αν τ'όξερε κι αυτό ή Πολιτεία θα λιγοστεύανε τά τέτια δυστυχήματα που στολίζουν κάθε τόσο το βδομαδιαίτικο φρονιπάζαρό μας.

ΑΛΛΟ

πάλι αυτό με την περίφημη έδρα της Παιδιατρικής. Αφού ή Σχολή είχε εκλέξει πέρσο τον κ. Μαλαντρίνο για καθηγητή, ή Κυβέρνηση, λένε, σκέ-

φτεται: φέτος να διορίσει τον κ. Παπαβασιλείου, που πήρε έναν κι άπομόναχο ψήφο.

Μιά τέτια άπόφαση σε κάθε άλλο μέρος του κόσμου θα κρινότανε για καθαρή τρέλλα· εδω όμως, που όλα διευτώνονται από τη Βουλή, το πράμα φαίνεται φυσικώτατο. Ο κ. Παπαβασιλείου είναι βουλευτής· μπορεί λοιπόν εύκολώτατα να γίνει και καθηγητής. Μιά και δέν το κατάφερε να μπει στο Πανεπιστήμιο... από το Πανεπιστήμιο, μπαίνει από τη Βουλή, και ζήτω το Σύνταγμα!

Μιά φορά κ' έναν καιρό έβγαζε βουλευτές και το Πανεπιστήμιο. Καιρός της δώ κι όμπρός να βγαζει καθηγητές κ' ή Βουλή.

ΟΙ «ΚΑΙΡΟΙ»

το φύλλο της περασμένης Κυριακής εκάμανε μια πολύ σπουδαία αποκάλυψη. Ξέρετε γιατί δέν το καταφέραμε ακόμα να χουμε στρατό της προκοπής; 'Αν το βρείτε! Μά που να το βρείτε; Μήπως όλα τά μυαλά δουλεύουν τόσο τρομαχτικά — δι λέμε, βλέπετε, εξωφρενικά! — σαν το μυαλό του Κανελλίδη; 'Ακούστε λοιπόν! Δέν έχουμε στρατό, γιατί ή 'Αγγλία δε μ'ας άφρησε να χουμε. Και ο Κανελλίδης το άποδείχνει τετραγωνικώτατα. Και τά κεραμίδια μένουν ακόμα ξεκάφρωτα.

ΕΝΑΣ

παραξενος «φρόνιμος» — ύστερ' από το χρθο του Καρκαβίτσα, οί φρόνιμοι άρχισανε να ξεουτρώνουνε σαν τά μανιτάρια — μ'ας στέλνει το ακόλουθο γραμματάκι:

«Ο κ. Καρκαβίτσας έγραψε τον άθάνκτο «'Αρχαιολόγο», πούναι φοβερή κανονιά στα λόγια, και θαμάζει την «Κατοχή» που έρχεται να μ'ας διδάξει πως τά παχιά λόγια θα μ'ας σώσουνε. Ο κ. Βώκος έγραψε την «Κατοχή» και θάμασε πέρσο, σε σειρά έπιφυλλίδες της «'Εστίας», τον «'Αρχαιολόγο».

Δηλαδή έχουμε

Καρκαβίτσας × 'Αρχαιολόγος
 Βώκος × Κατοχή

Το σήμα αυτό στο Συναγχετικό λέγεται Χιαστό, και το δικό μου μυαλό δέν μπορεί ναν τά χωρέσει τέτια παραξενά σήματα».

Νά μ'ας συμπαθεί ο φίλος, μ'α δέν το πολυκα-

τάλαβε το προχρυσινό χρθο. πού Καρκαβίτσα. Ο συγγραφέας του «'Αρχαιολόγου» δέν έδειξε κανέναν ξεχωριστό θαμασμό για την «Κατοχή». Φοβήθηκε μοναχά τη μούχλα της φρονιμάδας και είπε πως αν πρόκειται να πεθάνει κανένας με σφαλιστό το στόμα, προτιμώτερο να πεθάνει ζώντας λόγους πατριωτικούς.

Ο ΠΡΙΓΚΗΠΑΣ

'Αντρέας πάει να καθήσει στη Λάρισα. Καλό αυτό, μεγάλο καλό. Μακάρι κι ο Πρίγκηπας Νικόλαος να πήγαινε να καθήσει στους Κορρούς ή στην Πάτρα, κι ο Χριστόφορος μεθαύριο στην Τροπολιτζά κ' οί άλλοι Πρίγκηπες, σ'α θα μεγαλώσουνε, σ' άλλες πόλεις, για να πάρουνε λίγη ζωή κ' οί επαρχίες που ρουφηχτήκανε σήμερα όλες από την Πρωτεύουσα.

Μά το καλό αυτό έχει κι άλλη όψη, ακόμα καλύτερη· ίσαμε σήμερα οί καπεταναίοι μας θέλανε όλοι να μένουνε στην 'Αθήνα· δώ κι όμπρός όμως θα δέχονται να πηγαίνουν και στις επαρχίες, αφού ένας πρίγκηπας πκει να καθήσει σε μια άπ' αυτές.

ΧΥΝΟΠΩΡΟ

'Ανθογεννήτρα ή άνοιξη άπέρασε
 Κ' έμισεψε μακριά το χελιδόνι
 Και το λιπύρι άποσταμμένον έφυγε
 Μέσ' τη δροσιά που άργά το περιζώνει.

Τώρα στη γύρω πλάσην έμιορμούρησε
 Κάπιο βαρδ το πρωτοβορόχι βόγγο,
 Χλωμά τα φύλλα γύρανε τρεμάμενα
 Και στρώνονται πυκνά στον έρμο λόγγο.

Συγγέφιασε κ' ή άχιτίδα τωρ' άχνόφωτη
 Πέφτει θαμπή και ξέφυχη δώ κάτω,
 Κάθε ζωή χλωμάδα περιφόρεσε
 Κι άπλώθημε παντού όγη θανάτου.

Κ' έτοι βουβή τριγύρ' όλη κι άμίλητη,
 Χλωμή σαν πεθαμένη κι έρημ' ή πλάση,
 'Αναστρεφεί για Χάρο το χειμώνασμα
 Με σάβανο λεφκό να τη σκεπάσει.

ΝΑΞΙΠΛΙΟΣ

— Το τέλος του «'Ελα να π'εμε στο γιαλό» του κ. Σπ. Πασσαγιάννη θάν το δημοσιέψουμε στο φύλλο της άλλης Κυριακής.

τούχουν». 'Αμέσως έβγήκε από τάργαστήρι, ανέθηκε τρεχάτος στο σπίτι του 'Αρτέμη και σε λίγο εξάνκρθε μαζή του.

Ως τόσο οί άθροώποι έπιναν χαρούμενοι· έρωτούσαν περιέργοι το Θανάση για τά καθέκαστα του συναπαντημιού του με τον 'Αρτέμη, ήθελαν να μάθουν ποτε θα γενόταν ή χαρά, μόνο ο Λάκουρας έκαθόταν σε μίαν άκρη χωρίς να κρένει ούτε λόγο, και δέν έσηκώθηκε όταν έμπήκε ο 'Αρτέμης.

Οί άλλοι όλοι τον έδεχτήκαν με τέβας, και τον εύκίωνταν από καρδιάς. — «Νάστε πολύχρονοι» του λέγαν «πολύχρονοι». Και τούκαμαν τόπο να καθήσει στη μέση του.

'Αφός επαράγγειλε κρασί για όλους, κ' εξανοίγε με το μάτι που ήταν ο Λάκουρας· άντάμωσε το βλέμμα του, που ήταν γιομάτο μείψη, και τον είδε πως έσηκονόταν για να φύγει. Σιμά στη μπασιά εύρεθήκαν άντιμέτωποι· το αίμα τους έβραζε.

«Γιατί με βρίζεις σήμερα όλη μέρα στο φόρο;» έρώτησε άποφασιστικά ο 'Αρτέμης.

«Γιατί σου πρέπει» του άποκρίθηκε άγροικά «έτσι κάνουν οί τίμιοι; τέτοια κοπέλλα, του χωριού την καλύτερη, να την καταντέσεις σ' άφτη τη θέση;»

Μά ο κόσμος άκούοντας άνακατώθηκε κακοφα-

ριστημένος από το μάλλωμα, κι ο νοικοκύρης του άργαστηριού είπε διδαχτικά: — «'Εχεις άδικο σήμερα, Γιάννη· ο κύρ Γιώργης, κι αν έσφαλε, έδιόρθωσε το λάθος· και να της κοπελλάς ο πατέρας κράζεται ευχαριστημένος· Πήγαινε στο καλό τώρα».

«Τίμια του μίλησε» είπαν πολλοί· επαινώντας. Μά ο 'Αρτέμης είχε θυμώσει και δέν άφινε το διάβα έλεφτερο: — «Κ' έχεις χρέος έσύ» είπε μεγαλόφωνα του Γιάννη «να μ' ελέγχεις, έσύ που τόσο καιρό έτρωγες το ψωμί μου;»

«'Απόντις την έπειράζεις σουφουχα».
 «Ψέμα! σ' έδιωξα, γιατί δε σε σιαζόμαι· πκει ο καιρός πούθανε νόμο στο χωριό».

Τά μάτια του Λάκουρα άστράψαν, σ'α ν'αχε πάρε; μέσα του μεγάλην άπόφαση, μα ο 'Αρτέμης το κατάλαβε· μ' όρμη του πήρε το μαγγούρι και τούπε: — «'Εγώ ο ίδιος θα σε τιμωρήσω, ψωμοπάτη». Κ' έτσι λέγοντας ανέμισε το ζύλο, για να του το φέρι κατακέφαλα, και παρατήρησε πως κανέναν δέν έκουνόταν για να υπερασπίσει το Γιάννη· ζάφρων όμως άλλαξε γνώμη, έκρινε καλύτερο να καταφρονέσει τον όχτρό του παρά να τον χτυπήσει, κ' επέλλησε το παλουκι δ'ω από την πόρτα. «Δε σε καταδέχομαι, φύγε!» τούπε.

Ο άλλος άχινσε· έφερε μηχανικά το χέρι στη

ζώση, για να βγάλει τ'άρματά του, μα ή σκέψη δέν τον άφρησε να το κάνει: — «'Αν τότε σκοτώσω» είπε με το νου του «θ'άχω εγώ το κρέμα της Σταλαχτής, και μ' όλο πούνε χαμένη και τώρα, ο κόσμος θα λείει πως εγώ την έκατάστρεψα». Κι' άναστέναξε· έπειτα έκοίταζε τον 'Αρτέμη κατάμματα και τούπε: — «Είνε ή πρώτη φορά που ένας με βρίζει δημόσια»· και ντροπιστευμένος έβγήκε από τάργαστήρι.

Είχε έρθει το καίπερο χιμώπωρο στο σπίτι του Θανάση είχαν έτοιμάσει τά προικιά του γάμου· ή Σταλαχτή έφορούσε κάθε γιορτάσιμη μέρα τά πλούσια στολίδια, που της είχε χαρίσει ο γαμπρός, κι' όντας επίσημα άρραδωνισμένη, είχε το έλεφτερο να πηγαίνει στο 'Αρτέμη χωρίς να παραξενοφάνεται κανενού. Το χωριό έδειχνε άδιαφορία και ο ίδιος ο Λάκουρας δέν έμιλούσε πλιά.

Την παραμονή του Σταυρού, σ' ένα κάμπο καταπράσινο σιμά στο ποτάμι, γυνήκες τραγουδώντας, έτρυγούσαν τά ώρμα σταφύλια στ' άμπέλι του 'Αρτέμη. Ήταν άρτου οί θερίστρες κ' οί πέντε: ή Σταλαχτή, ή Μάρθα, ή Λενιά κ' οί δυά άλλες κοπέλλες· ο Σταθής Πλακίδας έπισταταύσε, έβοηθούσε να φορτώνουν σταλόγα τά τερτικά, που ένα ένα τά

ΟΙ ΔΥΟ ΘΑΝΑΤΟΙ

Αφιερώνεται στον Κ. Κρουμβάχεο

Είχαμε γνωριστεί με το Νίκο στο Πανεπιστήμιο, φοιτητάι κ' α' δυνά, και γρήγορα ή φίλια—φιλία όχι από τις συνειθισμένες—μ' ένωσε. Πώς μπορούσα να μην έχτιμήσω το λαμπρό του χαραχτήρα, την άδολή του καρδιά; Κάθε κλοκαίρι χωριζόμαστε, γιατί εκείνος γυρίζει σπίτι του στην Κέρκυρα, ενώ εγώ έμεινα στην Αθήνα. Τόν ύστερο χρόνο τ'ε φοιτητικιάς μας ζωής μου λέει:—«Φέτος το καλοκαίρι θα σε πάρω μαζί μου στην Κέρκυρα, όλοι σπίτι μου θέλουν να σε γνωρίσουν» επιθυμούν τον έρχομό σου. Δεν είχα κανένα λόγο ν' άρνθώ· τί καλύτερα παρά να περάσω ένα μήνα σ' ένα μαγευτικό νησί, μακριά απ' την αθηναϊκή σκόνη και με τη συντροφιά του καλύτερου φίλου μου; Πήραμε το δίπλωμα μας, επιστήμονες κ' α' δυνά, και μπήκαμε στο βαπόρι· ο Νίκος ήθελε στην Κέρκυρα, εγώ ήθενα για τη Γερμανία, να σπουδάξω ακόμα, αφού θα περνούσα ένα μήνα στο σπίτι του φίλου μου.

Πάντα θα θυμώμαι τόσο καρδιακά μετέδεχτήκανε όλοι στους Κορφοί, μα ό,τι δε μπορούνα λησμονήσω, είναι ή λαμπρή εντύπωση που μείναμε ή αδερφή του, ένα κοριτσάκι δεκατριών ως δεκατεσσάρων χρόνων με τα καστανά πυκνά της μαλλιά, το κάτασπρο δέρμα και τα όλομαυρα μάτια. Σ' ό' αυτά ή γλυκάδα κ' ή αγαθότη που ήταν ζωγραφισμένα στη μορφή της, ή αφέλεια στους πρόπους κ' ή καλωσύνη, της έδιναν περισσότερη χάρη, περισσότερη όμορφιά. Δεν άργήσαμε να γίνουμε φίλοι, στην άρχή στην έκραζα δεσποσύνη και μ' έλεγε κύρια, κατόπι όμως αλλάξαμε, μ'εσ φαίνονταν τόσο ψυχρά αυτά τα κραξίματα, που πρώτη εκείνη μ' έπαι μονάχα με τ' όνομά μου. Κ' εγώ ένα πρωί, που είμαστε όλοι καθισμένοι στην τραπέζα και παίρναμε τον καφέ—τί όμορφη είτανε με την κάτασπρη ποδίτσα της—τέτοια φορούσε πάντα το πρωί— και με τα μαλλιά της χτενισμένα σε δυο μεγάλες πλεξίδες!— έπαι, πώς τ' όνομά της δεν της έστεκε και καλύτερα θα ήταν να την έκραζαν Γιασεμί, κ' είχε κλήθεια την άσπραδα του γιασεμιού ή μορφή της κ' ή ψυχή της το γλυκό του άρωμα. Όλοι τ'όβρηκαν πιτυχημένο τ' όνομα που έδωκα στη χαϊδεμένη τους, μα περισσότερο εύχαριστήθηκε κείνη:— «Θέλω τώρα πάντα

Γιασεμί να με κλάζης, μου άρέσει» μου έπαι και γέλασε μ' αφέλεια κ' όμορφιά. Από τότες δεν την έκραζα διαφορετικά. Ήτανε τόσο πειό μικρή από μένα—εγώ επιστήμονας, κείνη παιδί— και τόσο άθια, που κανείς και πρώτος εγώ, δεν έβρισκε άπρεπο τον τρόπο μου· είχ' άποχτήση μιά γλυκειή αδερφούλα στην αδερφή του φίλου μου. Άχ, οι άλησμόνητοι περίπατοί μας στα όμορφα έξοχικά μέρη των Κορφοών! πάντα οι τρεις μας, εκείνη, ο Νίκος και γώ.— «Τώρα θα γίνης σωστή δεσποσύνη, της έλεγε για να την πειράξη ο Νίκος, που 'θε σε βάλουνε στη μέση·δυό κύριοι». «Και γώ πάλι θα παξώ με τη μεγαλύτερη σοβαρότη το ρόλο μου», άπαντούσε κείνη γελώντας, μα δεν κρατούσε για πολύ το ρόλο της, γιατί όταν φτάναμε σε μέρη έξοχικά έδειχνόντανε τόσο παιδί, που μ'εσ άναγκαζε να παιδιάρίζουμε και μεις. Ο αγαπημένος μας περίπατος ήτανε ή 'Ανάληψη, π'εσ ή όμορφη τοπόθεσία, που άπέναντί της ξαναίγει το Φρούριο, κάτω την άτέλειωτη θάλασσα, ένα τέταρτο της ώρας μακριά κατεβαίνοντας είναι το Κορδάκι, πηγή με άφθονο κρύο νερό, στο πλάι της το βασιλικό έξοχικό παλάτι, κ' ως πού να φτάσης εκεί ένας όμορφος όρόμος, όλος πρασινισμένος, δεντροφυτεμένος από δω κ' από κεί, γιομάτος μαγεία. Τη θυμώμαι στις άγριες τριανταφυλλίες, ενώ τα μαλλιά της λυτά— δλάκαιρο έπανωφόρι—κυματίζαν στις πλάτες της, να σηκώνεται στην άκρη των ποδιών της, για να φτάση κανένα όμορφο μπουμπουκι. Πόσες φορές της ξεμάτωναν στ' άγκάθια τα χέρια μ' όλο που προσπαθούσαμε να προφτάσουμε και της κόφουμε μεις το ποθητό της λουλουδι. Μια μέρα της είχα κόψη πολλά, πολλά τριαντάφυλλα, της άρσαν τόσο! και κείνη άδιαφορώντας αν είμαστε στο όρομο, έβγαλε το ψάθινο καπελλάκι της και κάρφωσε απ' αυτά ένα στεφάνι· τί όμορφα της έστεκαν, ένας ζωγράφος δε θα ποθούσε τίποτα καλύτερο, για να παραστήση την Άνοιξη. Ήτανε ή ψυχή της συντροφιάς μας και μ' όλο που λίγες μέρες την είχα γνωρίση, ενόμιζα, πώς ζήσαμε μαζί χρόνια πολλά και που πάντα τη γνώριζα. Είχα μάθη όλα τα γούστα της, όπως εκείνη τα δικά μου, και προσπαθούσα, όσο μπορούσα, να κώνω ό,τι της άρεσε, όπως κ' εκείνη είχε πολλές οροντίδες για μένα. Βαρυόντανε— το καταλάβαινα—να με βλέπη κλεισμένο στην κάμαρά μου με τα βιβλία μου, και γώ—μήπως λίγες μέρες δε θάμεινα μαζί της;—τα έθυσιαζα, για να παίξω

πινπόν, που κείνη μου τ'όμαθε, ή καμιά προτίδα κροκέ.

— «Το ξέρεις, που δω μέσα γίνηκες παλε παιδί;» μου έλεγε ο Νίκος, όταν μ' έβλεπε καθισμένο κοντά στο Γιασεμί να ξεφυλλίζω τα λευκόματά της, να κοιτάζω τις ζωγραφίες, που είχε δλάκκιρη συλλογή, και να λέω τη γνώμη, το γούστο μου.

Άλλά γιατί να μην το κάμω, αφού αυτό την εύχαριστούσε; Και κείνη παλε μήπως δεν προσπαθούσε να μη στενωχωριώμαι για τίποτα; Θυμώμαι μια μέρα, που μπήκα ξάφνου στην κάμαρα μου κ' εύρηκα κεί τη μικρή μου φιλενάδα να ξεσκονίζει τα βιβλία μου και με μεγάλη προσοχή να τα ξαναβάνη στα θέση τους.

— «Δεν είναι για το Γιασεμί αυτό ή δουλειά», της είπα χαϊδεφτικά.

— «Ναι, αλλά ή σορός, εγώ τ'όνοιωσα, φουξάται να του άγγιξη ή καμαριέρα τα βιβλία του».

Πώς να μην αγαπηθή ένας τέτοιος χαραχτήρας; Άν ποτέ έπόθησα μιαν αδερφούλα, ήτανε κείνες τις ήμέρες, που πρώτη φορά ζήλεψα την τύχη του φίλου μου.

Σα νεκρωμένο φαίνοντανε το σπίτι, όταν έλειπε το Γιασεμί, που πήγαινε σε καμιά της φιλενάδα. «Λείπει ή μουρούδια του Γιασεμιού» έλεγα στη μητέρα της, όταν περνούσε κάμποση ώρα, που μεις με τα βιβλία μας και κείνη με το ραψομό της δε λέγαμε λέξη.

— «Άλήθεια, αυτή μ'εσ δίνει ζωή δω μέσω», άπαντούσε χαρούμενα κείνη.

Κ' έτσι ο μήνας πέρασε, που ούτε τον ένοιωσα, κ' ήρθε ή έποχή που άρσα για το ταξίδι μου. Μ' έκραζε τώρα ή Γερμανία, ήθελα να σπουδάξω, να σπουδάξω πολύ, για να γίνω κάτι, τα γράμματα με τραβούσαν, τη μελέτη ένειρευόμουν, κ' ο πόθος μου μονάχα στη γη εκείνη, που γέννησ' έναν Γκαίτε, ένα Σίλλερ, έναν Κλοπστάκ, και που σήμερα είναι ή έστία της σοφίας, θα μπορούσε να λάβη ζωή.

Την παραμονή του ταξιδιού μου— γιατί να θυμάμαι τέτοια πράγματα;— ήμαστε στην τραπέζα, ή καιρός συγκεφασμένος. Το Γιασεμί μελετούσε στο πιάνο το μάθημά της, εγώ δεν είχα τίποτ' άλλο να κάμω—τα βιβλία μου ήτανε όλα φυλαμένα—και πήρα μια καρέκλα και καθισα κοντά της. Καμάρωνα τα όμορφα μαλλιά της χυμένα στην πλάτη της, και μου ήρθε ή όρεξη να κρούσω το χέρι μου στο μεταξένιον εκείνο σωρό.

γιομίζαν οι γυναίκες κ' έστερνε τα σταφύλια στο χωριό με τους άγωγιάτες. Το χωριό όμως ήταν άλάργα κ' ή όρομος κακός· έχρειαζότουμ μια ώρα δλάκερη για να πών και νάρθουν τα ζωα. Είχαν κάμει από την άρχή τέσσερες στρατές, και τώρα ο ήλιος ήταν ψηλά κ' οι άχτίδες του έπεφταν καφτερές στο λιβάδι.

«Να φάμε ψωμί» είπαι ο Σταθης στις γυναίκες «τάλογα θ' άργήσουν να ξαναρθουν, γιατί στο χωριό θα τα ταξίδουν, και θα γεφτούν κ' οι άγωγιάτες». Κ' έτσι λέγοντας ήρθε στην άκροποταμιά κ' έκαθισε στον ίσκιω μανής μεγάλης λεύκας· οι γυναίκες τον άκολούθησαν κ' έκαθισαν κατά γης και κείνες σιμά του. Το ποτάμι έρρε φιλιόζοντας, τάσημένα φύλλα του δέντρου έξίτίζοιζαν τρεμάμενα, πολλά πουλιά έελεαδούσαν τρογύρου. Ο Σταθης έμοίρασε το κίτρινο ψωμί, οι γυναίκες έπήραν σταφύλια από τα καλάθια τους κ' άρχισαν όλοι να τρώγουν.

«Είνε μέρη νησιέψιμη σήμερα» είπαι ο Σταθης «γι' αυτό ψωμί μονάτο».

«Ποτέ να μη λείψει το «βλοσυμένο» άποκρίθηκε άμέσως ή Μάρθα.

Η Σταλαχτή έμασούσε σκεφτική σε να ήταν ή καρδιά της άνήσυχη, κ' έπειτα από λίγο είπαι

του Σταθης:

«Ερώτησε τους άγωγιάτες αν ήρθε;

«Περιμένεται από στιγμή σε στιγμή» άπολογήθηκε και το μέτωπό του έσυφρώθηκε.

«Ο πεθερός σου;» την έρώτησε ή Μάρθα άναστεναζοντας.

«Ναι» άποκρίθηκε ή Σταλαχτή κατεβαζοντας τα μάτια «να ιδούμε τί θα πεί· άκούντις με πήρε ή γιός του δεν του γράψε τίποτα. Μα όπως κ' αν είναι γλιγωρα θα με στεφανώσει ή κύρ Γιώργης· που να μ' άφήκει τώρα την καυμένη; Δύο μήνες ζούμε άντάμα».

«Καλή στερέωση» της εύνηθησαν οι άλλες γυναίκες κ' ή Λενιά έπρόστεισε:— «Άκούεται όμως πώς ο γέροντας δε σε θέλει».

Η Σταλαχτή έκούνησε τις πλάτες σε να λέγε «δεν ξέρω» κ' ή Μάρθα της είπαι άναστεναζοντας:— «Δόλια Σταλαχτή».

«Δεν ξέρουμε ακόμα τίποτα» έκαμε ο Σταθης κατσοσιασμένος· «μα ήπως κ' αν έρθουν τα πράματα, εσ' δε φταίς, Σταλαχτή, σου ήταν γραμμένα»

Καμία δεν άπολογήθηκε· κ' άποφάγαν γλιγωρα χωρίς να προσφέρουν λέξη· έπειτα οι γυναίκες έξανθρησαν στο θέλημά τους, κ' ο Σταθης έμεινε ακόμα στον ίσκιω καρτερώντας τάλογα

«Σήμερα είναι μεγάλη μέρα» άνανοήθηκε· «να ιδούμε τί θα φέρει. Μα ο γέροντας που να συγκλίνει και δε φοβούμαι άλλον παρά το Λάκουρα· θάχουμε άντάρες». Κ' έτσι λέγοντας έξκπλώθηκε και άποκοιμήθηκε.

Η φωνή και το σκόντημα του Άρτέμη, που, καθαλάρης σταλόγό του, είχε κατεβεί με τους άγωγιάτες σταμπέλι τον έξύπνησαν. Με μίας άνατινάχτηκε κ' είπαι:— «Τί είναι άρέντι;»— «Επειτα έτριψε τα μάτια του με τους ρόθους κ' έξέταξε προσεχτικά το νεό. Τον είδε άχνόν και συγχυσμένο. «'Ηρθε ή στιγμή» είπαι με το νου του.

Κι' ως τόσο ο κύρ Γιώργης άποκρενότου:— «'Ηρθε κ' είχαμε καυγάδες, φωνές, βρισίες, πράματα τεράστια· σήμερα θα χαίρεται ο Λάκουρας· μα τί να κάμω; είναι πατέρας».

«Και τί λείπει;»

«Να τήνε διώξω, κ' δε μη με διώχνει κ' έμένα. Γι' αυτό μ' έστειλε εδώ κάτω από τα τώρα δε θέλει άφτη να πατήσει σπίτι μας».

«Να τον άκούσεις» άπολογήθηκε ο Σταθης «μπορεί να γένει κ' άλλους; προσωρινά τουλάχιστο, ως πού να φύγει».

«Μα θα με πάρει μαζί που και θέλει να φύ-

μένα ήτανε μια ανακάλυψη. Και χωρίς να συλλογιστώ, που ίσως τα φύλλα κείνα να κλειούσανε το μυστικό μιας νεκρής, που δεν είχα δικαίωμα να γνωρίσω, ήθελα να μπω στη ζωή εκείνη και σαν ανάτομος της σκέψης της να τη διαβάσω κατάβαθα κ' έτσι να γνωρίσω εκείνη, όπως δεν τη φανταστήκα ίσως ποτέ. Τη στιγμή εκείνη έπαψα να είμαι ο άνθρωπος του κόσμου και γίνηκα ο σοφός, που ψάχνει για την αλήθεια, που θέλει να ψυχολογήσει, που ζητάει και στ' άσημαντα άρρηκτά για μελέτη, που διψάει για τ' άγνωστο.

Έβριζα το μάτι μου στην ήμερομηνία και στις πρώτες γραμμές.

Καυμιά πένα δε θα μπορούσε να περιγράψει τί αιστάνθηκα κρύος ιδρώτας μ' έβρεξε σύσσωμα, ή καρδιά μου πολεμούσε να φύγει από τα στήθια μου και με κύριεψε ή άκραπτος πόθος να χτυπήσω το κεφάλι στους τοίχους.

Ποτέ μου δε θα μπορούσα να φανταστώ, πως άντέχει ο άνθρωπος να πονή τόσο.

Αρχινούσαν «οί σκέψεις της» από την ημέρα του μισεμού μου.

Αύγουστος 2, 1901.

Έφυγε, τώρα ποιός ξέρει πότε θα τον ξαναϊδώ, πότε θα ξανακούσω τη φωνή του, πότε θα αιστανθώ τα γλυκά του μάτια άκουμπισμένα με τόση καλωσύνη—ή, ή καλωσύνη του μ' έμάγεψε!—άπάνου μου. Τί θλιβερό πράμα ή χωρισμός! ποτέ δεν έπιστευα, πως θ' άκούσω τόσο πόνο. Ήν' ή ώρα, που καθόντανε κοντά μου και μούλεγε τόσες όμορφες κουβέντες. Έγώ τον άκουα με περιέργεια και θαυμασμό, ξέρι τόσα πράγματα, είναι σοφός, μα την αλήθεια σοφός. Φοβάμαι πως θα μ' εύρισκε άγραμμάτη, άλλ' αυτό δεν τον έμπόδιζε να με συμπαθή πολύ, πολύ τόνωισα την παρκαυχή του μισεμού του, όταν μελετούσα το μάθημά μου στο πιάνο κ' εκείνος!... άλλά όχι, αυτή την κλητέρη στιγμή της ζωής μου, ούτε σε σένα, χαρτί, δεν τη λείω, τη θέλω για μένα, μονάχα για μένα.

Αύγουστος 15, 1902 — Ένομίζα, πως με την

της είπε:—«Δυστυχισμένη ή παντοειά σου έχάλασε τί να γένεις τώρα!.. Μου πονεί σά νάσουν παιδί μου». Έσφογγίσε τότες τα βρεμένα μάτια της, έκάθισε χάμου κ' εκείνη κ' άγκάλιασε την άδικημένη συχωριανή της, πούταν τώρα πνιμένη από τες κλάψες. Και ξακολούθησε, άνασκυτώντας τον άντρα της:—«Στάθη, έσύ τάχαμες όλα από την άρχή σου τέλεγα δεν έπραξες καλά· το κρέμα της θά σ' εύρει». Και γυρίζοντας προς τον Άρτέμη τούπε:— «Λυπήσου την, άφέντη».

«Δέ μπορώ» άπολογήθηκε λυπημένος.

Κι' ο Στάθης τον έσοβούλεψε:— «Άς άφίσουμε μοναχές τες γυναίκες θά παρηγορηθούν καλύτερα, κ' άς πάμε τώρα στού πατέρα σου». Κ' έτσι λέγοντας τον έπιασε γλυκά από το χέρι και τον έδηγούσε προς τα έβγα του άμπελιού όπου έβρασε και τέλλογο.

Μά ή Σταλαχτή, άμα έκατάλαβε πως είχαν κινήσει, άνασηκώθηκε τραβώντας τα μαλλιά της, πούχαν ξεπλεχτεί ως τόσο, και φώναξε άπελπισμένα:—«Πού πές; πού μ' άφίνεις; πως θά παρουσιαστώ στο σπίτι μου; Κ' έπειτα από μία στιγμή άκολουθώντας με το βλέμμα έξαναρώνανε:—«Δέ θά ζήσω, δε θά ζήσω».

«Δυστυχισμένη» της είπε ή Μάρθα κλαίοντας, ένω ή Άρτέμης έκαβαλλίκευε τώρα τέλλογο.

Μά ξάρωνε τα μάτια της Σταλαχτής έστιψαν έσφογγίσε πάλι το πρόσωπό της με τη μπόλια και μία στιγμή έστάθηκε άαλεπτη στον τόπο της, καρφόνοντας το περίλυπο μάτι της άπάνου στους άντρες που άναχωρούσαν. Η καρδιά της την έπρόσ-

θέληση θά μπορούσα να τον ξεχάσω, μα είναι άδύνατο. Έγράφτηκε με γράμματα έσβυστα στο θυμητικό μου. Δέ βρίσκομαι καλά πουθενά, δεν είμαι ποτέ και για τίποτα εύχαριστημένη. Άν εκείνος ξαναρχόντανε, νομίζω, πως θά πείθαι από τη χαρά μου. Πώς περιμένα γράμμα του! Είχα μετρήσει τις ήμέρες, λογαριασθή όλα κ' ήξερα πότε θάγραφε, κ' έτσι όταν έφεραν το ταχυδρομείο, άμέσως ξεχώρισα το γράμμα του. Έγραφε του Νίκου. Με τί χαρά το πήρε και τ' άνοιξε, τον άγαπή τόσο και κείνος! Έμένα ή καρδιά μου χτυπούσε δυνατά. Μόλις το διάβασε μές είπε: «Μου γράφει ο ξενιτεμένος μας, που σάς χαιρετά όλους και πως ποτέ δε θά λησμονήση, που εύρηκε σε μές μια δεύτερη οικογένεια. Το Γιασεμί όμως χαιρετά χωριστά». Κοκκίνισα όλη από τη χαρά μου, με θυμάται λοιπόν με συμπάθεια; Τί καλά!!

6. 9. 1902 — Τι κακό που μου κάνει ή θάλασσα! μές χωρίζει από τους άγαπημένους μας, πάντα πλατειά, άτέλειωτη, άδιάφορη, τη μισώ κ' όμως στο νησί μας, όπου κ' άν πές, την έχεις μπροστά σου. Κατάρα.

3. 10. 1902 — Χτές ο Νίκος μου πρότεινε να πάμε στην Άνάληψη. Μια όμορφη μέρα Όχτωβριάτικη. Δεν έλαβα τη δύνμη να πάω, θά ύπόφερα πολύ, που θυμάει τόσες χρυσές, άλησμόνητες στιγμές αυτός ή περίπατος. Τούπα, πως μου πονούσε λιγάκι το κεφάλι. Ψέμα.

1. 1. 1903 — Σήμερα Πρωτοχρονιά, πόσες εύχές του στέλν' ή ψυχή μου. Με συλλογίζεται ταχα και κείνος σήμερα; Έλαβα τόσα χαρίσματα, τόσα γλυκά, τόσες εύχές, κ' όμως όλα μ' αφήνουν ψυχρή κ' άδιάφορη. Και θάδινα όλα τα χαρίσματά μου, κ' όλα τα χρυσάφια του κόσμου, για μιά εύχή από τα χείλια του. Μά πως άφου βρίσκεται τόσο μακριά, στη Γερμανία; Νά ξέρη, τάχα ή Γερμανία την εύτυχία της;

4. 3. 1903—Ποτέ μου δε θά λησμονήσω τη

ταξέ να τους τρέξει κατόπι, γιατί αιστάνθηκε πως ήταν τελειωτικώς χαμένη, αν εκείνος που την είχε άπατήσει έκατάφερε να περνάει χωρίς την ίδιαν του σπιτιού του το κατώφλι, και να κλειστεί μέσα, αιστάνθηκε πως διωγμένη και παρατηρημένη δεν έμπορούσε πλιά να μείνει στο χωριό της, καταφρονεμένη από τον κόσμο όλον και ούτε άλλου, γιατί παντού ή ντροπή και ή άπελπισιά θά την έσυντρόφευαν. Κι' άνανοήθηκε και τον πατέρα της, την καινούρια του πίκρα, την άδυναμία του, καθώς κ' όλας το Γιάννη το Λάκουρα, που θά βρίσκόντουσαν πάντα μπροστά της για να την έλέγχει.

Με μίας έπήρε την άπόφαση κ' έρίχτηκε κ' εκείνη προς το έβγα του άμπελιού φωνάζοντας:— «Σταμάτησε, σταμάτησε για τένομα του Θεού».

Μά ή Στάθης, καθώς την ένόησε, έβιασε τέλλογο κεντώντας το από πίσω, κ' έγλιγωρεψε το πάτημα του, γιατί κ' άφτός άμέσως έκατάλαβε, πως έπρεπε με τον Άρτέμη να φτάσουν πρώτοι στο σπίτι, και ν' άποφύγουν έτσι σκηνές μέσα στο χωριό, μπρός στον κόσμο, που άσφαλτα θά έσυναζόντουσαν. Κ' είπε του κύριού του:— «Μές ξατρέχει, άφέντη, μην άντικρατήσεις τέλλογο και μη φοβάσαι για μένα τα ποδάρι με βαστούν».

Ο άλλος δεν άπάντησε κ' ούτε δεν έγύρισε να τηράξει όπίσω του, μα τώρα ο δρόμος έγινόντουσαν άσηκμος, άνηφορητός, γιομάτος στρογγυλούς γούλους, όπου το ποδάρι του ζώου δεν έμπορούσε πλείρια να πατήσει, άλλά έγλυστρούσε κ' έσκόνταψε. Κ' έτσι το τρεχατό έγλιγόστεψε τόσο, που ή Σταλαχτή τους είχε σιωπεί αρκετά κραζοντας πάντα:— «Σταμάτα, σταμάτα». Κι' από τη φωνή της έκαταλάβαιναν οι άντρες πως κάθε στιγμή έκέρδιζε

σημερινή τη γράφω στο βιβλίο μου, γιατί θέλω να τη θυμάμαι πάντα, πάντα. Είδα το Νίκο να διαβάξη ένα γράμμα, κοιτάζω το φακέλλο κ' από το γράψιμο κατάλαβα, που ήταν Έκείνου, που ούτε μια στιγμή δεν έσβύστηκε από το λογισμό μου. Βλέπω το Νίκο να γελά διαβαζοντάς το και γεννιέται μέσα μου ή τρελλή έπιθυμία να μάθω τί γράφει. Γράμμα ξένο να διαβάσω; Η μαμά λείει, πως είναι το χειρότερο πράμα του κόσμου, το πειθό άνήθικο, άλλά θέλω να ξέρω τί κανει, πως βρίσκεται, πως σκέφτεται. Βλέπω το Νίκο που το κλει στο συτάρι του γραφείου του, περιμένο να φύγη, τρέμω όλη από την ταραχή μου. Τέλος ή Νίκος βγάνει από την κάμαρα, άνοίγω σαν κλέφτης το συτάρι. Ξεδιπλώνω το γράμμα, ήχ Θε μου, πως ή καρδιά μου χτυπάει και πως τώρα μου ξεσκίζει τα στήθια! Έδιδάσασα ό,τι έγραφε, δεν το ήθέλησα;— «Στην άγκαλιά της ξανθής Γερμανίδας λησμονώ τους κόπους μου όλους· έν' ένα πλάσμα χαριτωμένο, που όταν θελει σε τραβή, σε μαγεύει, σε μεθξ. Ωραιότερη από σονέτο του Πετράρχη, από Συμφωνία Μότσαρτ, από εικόνα Ραφαήλου». Δεν έδιδάσασα ξένο γράμμα; Ο Θεός δε μπορούσε να με τιμωρήσει σκληρότερα για το φταιξιμό μου. Είμαι αλήθεια παιδί που κλαίω; γιατί δεν κρατιόμαι πειά και κλαίω. κλαίω, μα πονώ τόσο!

6. 5. 1903 — Άκούς νάναι Άνοιξη και γώ να τα βλέπω όλα μαύρα κ' έλεγα πριν πως ύπόφερα; Άδυστυχτος πόθος είναι ή σημερινός.

8. 8. 1903 — Πόσο χαριόμουνα να με κραζή Γιασεμί, αυτός έλεγε, πως μονάχα τέτοιο όνομα μου ταιριάζει, τον ψεύτη! Τώρα, έσά με κραζουν Γιασεμί, νομίζω πως άκούω τον ήχο νεκρικής καμπάνας.

Κ' οι σκέψεις της ξακολουθούσαν το ίδιο πάντα γυρίζω τα φύλλα, φοβάμαι μην έρθη κανέναν, και θέλω, ώ ναί, πως το θέλω, να φτάσω ως το ύστερο. Κάτι μου σφίγγει την καρδιά και νομίζω πως μου τη ματώνει, μα μ' άρέσει, αιστάνομαι την ήδονή του πόνου.

δρόμο κατόπι τους και θά τους έφτανε βέβαια αν ο κακοστρωμένος άνήφορος είχε ακόμα μακρός άρκετό, και για τούτο έκεντούσαν τέλλογο χωρίς πάψη. Εκείνη όλο έκανε δύναμη να γλιγωρέψει το τρέξιμό της· ή άπελπισιά, ή ταραχος της ψυχής της της έδιναν άσυνείθιστη μπόρση, και έγκαρδιόντουσαν πως κάθε στιγμή έγενόντουσαν μικρότερη κ' ή άπόσταση, μα αιστανόντουσαν κ' όλας πως ή πνοή έρχιζε να της λείπει, και παρατηρούσε πως ήταν σιμά το τέλος του άνήφορου. Έπειτα τέλλογο θά πηλαλούσε στον ίσιο δρόμο, και πως θά δυνόντουσαν να το προστάξει! Κ' έτρεχε, κ' έτρεχε.

Ήταν το ρόβολο φυτεμένο έληές, όλοπράσινο κ' έπιδροσο τα φύλλα και τα λουλούδια έμισοκρούσαν το δρόμο που τώρα έγύριζε λίγο, και στο νύρισμα ήταν κ' όλας ένα μονοπάτι, κουραστικό, όρθό και γιομάτο σκαλιά, μα που έκοφτε καμπόση στράτα κ' έβγαζε κ' αυτό στην κορφή της σάχης, στο τέλος τάνήφορου. Κ' ή Σταλαχτή το πήρε. Λεγάμενη ανέβαινε κ' έβλεπε τέλλογο ν' ανεβαίνει δίπλα της το γύρο, ή ίδιος της έβρεχε το πρόσωπο και το λαρούγγι της ήταν στεγνό και την έτυραγνύουσε. Έφτακε άπάνου· άλλά κείνη τη στιγμή τέλλογο έδιάβαινε από μπροστά της, κ' ή Άρτέμης, που ήταν καθαλλάρης καθιστά στη σκαριά και της έγύριζε τες πλάτες, δεν έστράφηκε ούτε να την κοιτάξει. Με δύο τρεις βιαστικές λασιές το ζώο άποτέλειωσε τον άνήφορο.

Και κείνη ένόμισε πως οι δυνάμεις της την παραιτούσαν, άκουσε τα πλεμόνια της να σφουρίζουν, και της έφάνηκε πως έπεφτε στη γή. Έσύρθηκε ακόμα σιγά σιγά κατόπι τους, άλλά τέλλογο τώρα έτρεχε στο σιάδι κ' επήγαινε κάθε στιγμή μακρό-

